
ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ АЛТЕЇ ЛІКАРСЬКОЇ

Міленко О.Г., Бєлова Т.О., Щерба А.С
м. Полтава, Україна

Основним завданням сівозміни є підвищення родючості ґрунту, покращення водного режиму, раціональне використання поживних речовин, поліпшення фітосанітарного стану, досягнення позитивного балансу гумусу і на основі цього підвищення врожайності і якості продукції [4].

Правильний підбір культур у сівозміні знижує ґрунтовому, є ефективним способом боротьби з хворобами та ураження посівів одно-видовими шкідниками. Створення невеликих за площею господарств різних форм власності не дозволяє мати багатопільні сівозміни. Тож значення сівозмінного чинника в тому числі і в лікарському рослинництві при введенні коротко ротацийних сівозмін зростає до такої міри, що за агротехнічною ефективністю не поступається таким заходам, як оновлення сортів, обробіток ґрунту тощо [2].

Досвід показує, що в одержанні високих урожаїв сировини і насіння алтеї лікарської однаково важливі всі агротехнічні заходи. Кожна операція, кожний агротехнічний захід, боротьба з бур'янами, шкідниками та хворобами мають важливе значення і їх не можна замінити іншими. Всі застосовувані заходи повинні максимально задовольняти біологічні вимоги рослин алтеї лікарської до вологості ґрунту, його родючості, повітря, тепла і світла. Оптимальне поєднання цих факторів сприяє утворенню високих і сталих урожаїв сировини високої якості [1].

Вплив попередника на наступну культуру зумовлюється в основному виносом поживних речовин з урожаєм, кількістю кореневих і рослинних решток, вмістом в них азоту та інших елементів живлення, наявністю спільних шкідників та хвороб. Тому добір відповідних попередників не тільки підвищує урожайність сировини, а й поліпшує її хімічний склад.

Даними науки і виробничою практикою доведено, що кращими попередниками для алтеї лікарської в сівозміні є чистий пар, озимі зернові і просапні культури, що йдуть по добривах.

В технології вирощування важливе місце належить своєчасному і якісному обробітку ґрунту. Механічним обробітком ґрунту створюються сприятливі умови

для біологічних процесів, що зумовлює нагромадження доступних рослинам поживних речовин, сприяє регулюванню водного, повітряного і теплового режимів ґрунту, покращується структура ґрунту, знищуються бур'яни, шкідники та збудники хвороб. Одночасно можна загорнути в ґрунт органічні і мінеральні добрива. Без високоякісного обробітку добрива не можуть проявити свою високу ефективність [3].

Агротехніка обробітку залежить від вибору ділянки. Під алтею лікарську належить відводити легкі суглинні і супіщані чорноземи, структурні по механічному складу, чисті від бур'янів і вологі ґрунти з неглибоким заляганням ґрунтових вод. Оскільки алтея може рости на одному і тому ж місці до чотирьох років, під неї можна відводити ділянки за полем, також розміщувати її в спеціальних сівозмінах лікарських рослин.

Небажаним попередником для алтеї лікарської є кукурудза і соняшник. Вони виснажують ґрунт більше, ніж колосові культури, її кореневі рештки розкладаються дуже повільно і заважають механізмам при підготовці ґрунту та догляді за плантаціями [4].

У господарстві алтею лікарську вирощували після озимої пшениці.

До основного обробітку ґрунту належить оранка на зяб яку проводять на глибину 27-30 см.

Для одержання повних дружніх сходів, знищення бур'янів, збереження вологи повинна бути проведена ретельна підготовка ґрунту до сівби.

Формування врожаю – це складний продуктивний процес, який визначається генетичною програмою рослини і зовнішніми умовами. Щоб забезпечити високий урожай, необхідно мати повну інформацію про всю багатогранність дії окремих чинників і їх взаємодію, що беруть участь у рості і розвитку рослин, вміти передбачати реакцію рослин на них. Величина врожаю визначається такими процесами як фотосинтез, ріст і розвиток, повітряний, водний і тепловий режими, структура рослин, архітектоніка посіву, мінеральне живлення [2].

Важливим методом підвищення врожайності всіх культур є мінеральне живлення.

Для одержання високої врожайності сировини необхідно забезпечити помірне азотне живлення в період проростання насіння і на ранніх фазах росту рослин, оптимальний рівень живлення всіма мінеральними елементами в період інтенсивного формування кореневої системи та надземної частини і підвищене

живлення фосфором і калієм, при дещо обмеженому живленні азотом у кінці вегетації.

Розмножується алтея в основному посівом насіння в ґрунт овочевими або зерновими сівалками з розрахунку 8-10 кг/га з міжряддями 45 см. Схожість насіння підвищує скарифікація, тобто легке перетирання їх між двома дощечками, оббитими наждачним папером, який порушує щільну насінну оболонку і тим самим сприяє швидкому набухання насіння і кращому їх проростанню. Насіння закладають на глибину 1,5-2,0 см. Щоб мати вірогідність раніше почати догляд за посівами, до насіння алтеї перед посівом належить додавати насіння скоростиглих (так званих маякових) рослин [1].

Після появи сходів проводять другу шаровку міжрядь на глибину 5-7 см. Якщо сходи дуже густі, надалі утворення 2-ох-трьох справжніх листів, їх проріджують, залишаючи на одному погонному метрі рядків по вісім десять, рослин. Протягом літа посіви два чотири рази обробляють культиваторами з одночасною прополкою.

Розпушування міжрядь і прополку на перехідних плантаціях проводять у міру необхідності впродовж вегетаційного періоду до моменту зімкнення рослин в рядках. На цих плантаціях починаючи з другого року життя проводять підживлення плантацій аміачною селітрою з розрахунку 30 кг/га, а восени відмерлі частини рослин скошують і видаляють з плантації.

Збирають коріння рано навесні до відростання рослин або восени шляхом підорювання плугом без відвала на глибину 25-30 см.

Бібліографічний список

1. Бахмат М. І., Кващук О. В., Хоміна В. Я., Комарніцький В.М. Лікарське рослинництво: Навч.посіб. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори», 2011. 256 с.
2. Міленко О. Г. Вплив агроекологічних факторів на врожайність сої. Науковий журнал «Молодий вчений», 2015. № 6 (21) червень. Частина 1. С. 52–56.
3. Шелудько Л. П., Порада О. А., Горбань А. Т. Інтродукція перспективних лікарських рослин в Лісостепу України. Вісник «Інтродукція та збереження рослинного різноманіття». К., 1999. Вип. 2. С. 25-26.
4. Шелудько Л. А. Особливості промислового вирощування лікарських культур. Пропозиція, 2001. №4. С.46–47.